

Yrkeshögskoleutbildning med möjlighet till utökat stöd

– Det första steget mot en mer tillgänglig yrkeshögskola

Sammanfattning

Under hösten 2012 har fem yrkeshögskoleutbildningar med möjlighet till utökat stöd startat. Till dessa utbildningar har 20 studerande med konstaterad funktionsnedsättning antagits vilket motsvarar 16 procent av utbildningsplatserna.

För att nå en bred målgrupp har utbildningsanordnarna genomfört specifika informationsinsatser. De har även genomfört pedagogiska anpassningar och sett över den fysiska tillgängligheten i de lokaler som undervisningen bedrivs i. De har genomfört eller kommer att genomföra specifik kompetensutveckling för den undervisande personalen. Myndigheten för yrkeshögskolan har genomfört informationsinsatser och inlett samarbete med Specialpedagogiska skolmyndigheten och Talboks- och punktskriftsbiblioteket.

Kostnaden för den första utbildningsomgången för de fem utbildningarna uppgår till 17 063 750 kronor. Det totala statsbidraget/särskilda medel för pilotprojektet kommer preliminärt att uppgå till 34 127 500 kronor. Utöver detta tillkommer löpande kostnader i form av särskilt pedagogiskt stöd.

Innehållsförteckning

1	Uppdrag	3
2	Genomförande	3
2.1	Ansökningsförfarande för utbildningsanordnare	3
2.2	Informationsinsatser	4
2.2.1	Utbildningsanordnarnas informationsinsatser	4
2.3	Behörighet och urval	5
2.3.1	Urval	5
2.4	Anpassning av utbildningen	6
2.4.1	Generella pedagogiska anpassningar	6
2.4.2	Specifika pedagogiska anpassningar	6
2.4.3	Fysisk tillgänglighet	7
2.5	Kompetensutveckling	8
2.6	Arbetslivets medverkan	8
2.7	Ekonomiskt stöd	8
2.8	Kvalitetssäkring	9
2.9	Samarbete med andra myndigheter	9
3	Diskussion	10
3.1	Myndighetens bedömning	12
4	Referenslista	13
	Bilaga	14

1 Uppdrag

I Myndigheten för yrkeshögskolans regleringsbrev för budgetåret 2012 fick myndigheten i uppdrag att förbereda och genomföra ett pilotprojekt med start hösten 2012 i syfte att förbättra tillgängligheten till yrkeshögskoleutbildningar för personer med funktionsnedsättning. Verksamheten ska ha sin utgångspunkt i de förslag på området som myndigheten tidigare lämnat till utbildningsdepartementet i rapporten YH 2011/783. Myndigheten får lämna statsbidrag eller särskilda medel till de utbildningsanordnare som deltar i projektet och dess verksamhet. Uppdraget ska finansieras inom ramen för myndighetens ordinarie anslag. Myndigheten ska redogöra för hur projektverksamheten bedrivs och kostnaderna för verksamheten i en rapport.

2 Genomförande

Myndigheten har inför denna rapport besökt de fem utbildningar som ingår i pilotprojektet under oktober och november 2012. Vid dessa besök träffade myndigheten ansvarig rektor för utbildningen, utbildningsledare, undervisande personal samt studerande vid utbildningen. Myndigheten har efter dessa besök även skickat ut ett frågeformulär (bilaga 1) till varje utbildningsanordnare och de svaren har också legat till grund för denna rapport.

2.1 Ansökningsförfarande för utbildningsanordnare

De utbildningar som pilotprojektet omfattar skulle enligt uppdraget starta sin första omgång under hösten 2012. Myndigheten valde att genomföra ett ansökningsförfarande för utbildningsanordnare i två steg.

Det första steget bestod av en intresseanmälan där utbildningsanordnare anmälde sitt intresse att bedriva en yrkeshögskoleutbildning med möjlighet till utökad stöd. Intresseanmälan bestod bland annat av frågor gällande arbetsmarknadens behov av yrkesrollen, den eftergymnasiala nivån på utbildningen, beskrivningen av utbildningens pedagogiska upplägg samt lokalernas fysiska tillgänglighet. Totalt inkom 34 intresseanmälningar.

Efter en bedömning valde myndigheten ut 15 intresseanmälningar. Urvalet gjordes utifrån en bedömning av dess kvalitet men hänsyn togs även till utbildningens studieort och det utbildningsområde utbildningen skulle bedrivas inom. Detta för att få en geografisk spridning och en bredd i utbildningsutbudet för presumtiva sökande. Förutsättningarna kommunicerades vid utlysningen av intresseanmälan.

Det andra steget bestod av en ansökningsomgång. Inför ansökningsomgången anordnades ett informationsmöte för de utbildningsanordnare som skulle göra en fullständig ansökan. Mötets fokus var att delge och diskutera pilotprojektets intentioner och ramar och hur behörighetsreglerna för en yrkeshögskoleutbildning kan tillämpas för att komma en bred målgrupp tillgodo.

Ansökan innehöll frågeställningar utifrån lag (2009:128) om yrkeshögskolan och förordning (2009:130) om yrkeshögskolan samt ett antal frågor kopplade till det utökade stöd utbildningen skulle omfatta. Dessa frågor berörde hur specifik kompetensutveckling till undervisande personal skulle säkerställas, en beskrivning av lokalerna där undervisningen skulle bedrivas ur ett tillgänglighetsperspektiv samt en beskrivning av hur utbildningsanordnaren avsåg att utreda eventuella behov av pedagogiskt stöd för den enskilda studerande. Ansökan innehöll även en fråga om kvalitetssäkring av LIA-platser utifrån studerande i behov av stöd.

Ansökningarna bedömdes utifrån de kriterier som är kopplade till lag och förordning samt utifrån kriterier till de nya frågorna.

Totalt inkom 14 ansökningar varav fem utbildningar med två omgångar vardera beviljades att ingå i yrkeshögskolan och erhålla statsbidrag eller särskilda medel. De utbildningar som beviljades var;

Kulturkommunikatör med fokus på scenisk produktion, inkludering, dans, teater och teknik, Bollnäs kommun - Högskoleenheten, Bollnäs

Trädgårdsmästare med specialisering hälsa, kultur och miljö, Folkuniversitetet-kursverksamheten vid Göteborgs universitet, Mölndal

Löne- och ekonomiadministratör, Härryda kommun - Yrkeshögskolan i Mölnlycke, Mölnlycke

Elprojekteringsingenjör, Helsingborgs kommun/Yrkeshögskolan i Helsingborg, Helsingborg

Systemutvecklare med specialisering i agila metoder, Lernia utbildning AB, Stockholm

2.2 Informationsinsatser

Myndigheten genomförde under våren 2012 informationsinsatser för att nå en bred målgrupp. Ett informationsblad som beskriver yrkeshögskoleutbildning med möjlighet till utökad stöd producerades och distribuerades till landets alla studie- och yrkesvägledare inom den kommunala gymnasieskolan och vuxenutbildningen. Informationsbladet skickades även ut till studie- och yrkesvägledare inom gymnasiesärskolan, till arbetsplatsförmedlare inom Arbetsförmedlingen och till olika handikapporganisationer. Informationsbladet är även en del av det marknadsföringsmaterial myndigheten använder vid utbildningsmässor, konferenser och dylikt. Efter beslut om vilka yrkeshögskoleutbildningar med möjlighet till utökad stöd som fick ingå i yrkeshögskolan publicerades en nyhet via myndighetens Facebooksida samt i studie- och yrkesvägledarforumet i nämnda sociala medium. I anslutning till publiceringen av resultatet av ansökningsomgången skickades ett pressmeddelande ut som lyfte fram central information ur ett medialt perspektiv och utbildningarna lyftes fram på myndighetens olika webbplatser.

En artikel publicerades i tidningen Vägledaren (målgrupp: studie- och yrkesvägledare) under hösten 2012.

2.2.1 Utbildningsanordnarnas informationsinsatser

Utbildningsanordnarna genomförde egna informationsinsatser för att marknadsföra utbildningarna. Nedan följer exempel på vilka insatser som har gjorts och vilka som planeras inför omgång två.

Informationsinsatser inför omgång 1:

Mailutskick till arbetsförmedlingar, Försäkringskassan, daglig verksamhet, vägledningscentrum, lärcentrum, direktutskick till studie- och yrkesvägledare samt gymnasieskolor, jobbcoacher, adresserad e-postreklam och annonsering i dagstidningar. Riktade mailutskick till avgångselever i gymnasieskolan. Annonsering via elektroniska medier som till exempel studentum.se, google adwords, facebook, allastudier.se, spotify och MSN. En utbildningsanordnare har producerat en reklamfilm. Andra kanaler har varit via ledningsgrupp, LIA-företag och öppet hus. Utskick och/eller besök har gjorts till olika handikapporganisationer/föreningar som dyslexiföreningen och unga funktionshindrade. Besök har genomförts på gymnasieskolor, komvux, folkhögskolor.

En utbildningsanordnare använde sig i sin informationsbroschyr av en studerande med funktionsnedsättning som avslutat sin utbildning och därefter fått arbete inom det område som utbildningen avsåg.

Informationsinsatser inför omgång 2:

Utbildningsanordnarna kommer att använda sig av samma informationsinsatser som inför omgång ett men dessutom kommer de att finnas representerade på internationella handikappdagen i Helsingborg. De kommer att delta på olika utbildningsmässor under våren och planerar för fler öppna hus och besök på specifikt utvalda folkhögskolor och gymnasieskolor/gymnasiesärskolor. Man kommer att använda sig av goda exempel så som tidigare studerande med funktionsnedsättning som lyckats väl i sina studier.

Även MYH kommer att göra flera informationsinsatser under våren 2013.

2.3 Behörighet och urval

Yrkeshögskoleutbildningar med möjlighet till utökat stöd omfattas av samma regelverk gällande behörighet och urval som alla yrkeshögskoleutbildningar. Behörighetsreglerna enligt 3 kap. i förordningen (2009:130) om yrkeshögskolan är generösa i och med att den sökande kan behörighetsförklaras trots att man inte uppfyller de formella kraven om utbildningsanordnaren bedömer att den sökande har förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Nio sökande behörighetsförklarades enligt denna princip.

Om utbildningen har särskilda förkunskapskrav har utbildningsanordnaren även möjlighet att anta högst 20 % av de studerande som saknar dessa förkunskaper men bedöms kunna tillgodogöra sig utbildningen och därefter utöva det yrke som utbildningen förbereder för. Åtta sökande antogs enligt denna princip.

MYH har uppmärksammat att behörighetsförklaringen i vissa fall inte har skett enligt regelverket vilket myndigheten har påpekat.

Av de sökande som antogs till utbildningarna har 20 studerande en dokumenterad funktionsnedsättning, vilket motsvarar 16 procent av det totala antalet utbildningsplatser.

2.3.1 Urval

Enligt förordningen finns fyra urvalsgrunder att välja bland. Dessa är betyg, särskilt prov, tidigare utbildning och yrkeserfarenhet. Under det informationsmöte där alla utbildningsanordnare som lämnade in en ansökan deltog diskuterades urvalsgrundernas för- och nackdelar. Myndigheten var tydlig med att det var viktigt att utbildningsanordnarna vid val av urvalsgrund skulle göra det möjligt för en bred målgrupp att delta i urvalet. Alla utbildningsanordnare valde att använda särskilt prov som en del i urvalet. Nedan följer en redogörelse för de olika utbildningsanordnarnas urvalsförfarande.

En utbildningsanordnare erbjöd alla sökande en intervju med specialpedagog för att utreda behovet av kompensatoriska hjälpmedel som till exempel talsyntes eller längre tid inför de särskilda proven i urvalet. Det var viktigt att proven genomfördes i en form som fungerade även för sökande som har en funktionsnedsättning. Det var några sökande som inte berättade att de hade behov av stöd. I efterhand blev utbildningsanordnaren uppringd av de sökande som önskade ytterligare en chans att få göra om testerna i urvalet. Utbildningsanordnarens slutsats är att det måste vara väldigt tydligt att det inte är en nackdel att be om stöd vid urvalstillfället.

En annan utbildningsanordnare valde att genomföra urval genom särskilt prov som bestod av ett logiskt test och ett personlighetstest. Utbildningsanordnaren ansåg att alla gavs samma chans, oberoende av tidigare skolresultat, tack vare att testerna och testresultatet var objektiva. Det var ingen sökande som meddelade att de hade någon funktionsnedsättning och behövde kompensatoriska hjälpmedel vid teststillfället. Utbildningsanordnaren hade även arbetslivserfarenhet som urvalsgrund vilket vägde tungt i den slutgiltiga rangordningen.

Ytterligare en utbildningsanordnare genomförde urval genom särskilt prov som bestod av en intervju. Intervjun upplevdes som tidskrävande men det var värdefullt att träffa var och en, ge de sökande chans att ställa frågor, ge utbildningsanordnaren chans att rätta till missförstånd om vad utbildningen kan och inte kan erbjuda. Urvalspoäng gavs för tidigare

yrkeserfarenheter från olika områden. Även här upplevdes att poängen för erfarenhet var avgörande vid den slutgiltiga rangordningen. Konsekvensen blev att unga personer som fick höga poäng på intervjun men som på grund av sin ålder inte hunnit skaffa sig yrkeserfarenhet hamnade långt ner på rangordningslistan.

En annan utbildningsanordnare genomförde också urval genom särskilt prov. Det bestod av tre skriftliga teoretiska prov samt en intervju. Intervjun gav samma maxpoäng som de skriftliga proven tillsammans. Utbildningsanordnaren ringde de sökande som vid urvalstillfället meddelat att de hade en funktionsnedsättning och erbjöd möjlighet till komplettering av vissa frågor i proven. Utbildningsanordnaren har konstaterat att de skriftliga proven var alltför omfattande och kommer omarbete dessa inför omgång två. Om sökande har behov av att sitta enskilt under de särskilda proven kommer man att tillgodose dessa behov.

I utbildningsplanen beskriver en annan utbildningsanordnare att urvalet ska omfatta urvalsgrunderna betyg, särskilt prov, tidigare utbildning och yrkeserfarenhet. I den redogörelse som utbildningsanordnaren har lämnat till myndigheten beskrivs endast hur man har använt sig av särskilt prov som urvalsgrund. Myndigheten har påpekat för utbildningsanordnaren att de måste följa den beskrivning som man har ålagt sig att följa enligt utbildningsplanen samt att urvalet måste föregås av en behörighetsförklaring av de sökande.

2.4 Anpassning av utbildningen

Utbildningsanordnare som bedriver en yrkeshögskoleutbildning med möjlighet till utökad stöd ska, enligt rapporten YH 2011/783, ha beredskap för att möta de individuella förutsättningar och behov som kan finnas. Nedan följer en redogörelse för vilka pedagogiska anpassningar utbildningsanordnare har genomfört under hösten 2012.

2.4.1 Generella pedagogiska anpassningar

Vid besöken hade inte några individuella studieplaner utformats. En av anledningarna som beskrevs var att de studerande ville prova att studera utan stöd till en början. Fler utbildningsanordnare menade dock att utformandet av individuell studieplan kommer att bli nödvändigt för ett flertal studerande på kort sikt. En av utbildningsanordnarna valde inför studiestarten att skicka ut ett frågeformulär om behov av stöd. Detta frågeformulär kallades individuell studieplan.

Utbildningsanordnarna beskriver att tydlig struktur är viktig. Som exempel genomför en utbildningsanordnare dagliga morgonsamlingar där man går igenom dagens schema. Man är tydlig att ge information i både tal och text och det är lärarens ansvar att inte släppa de studerande i självständigt arbete utan att först försäkra sig om att de studerande har förstått hur uppgiften ska angripas.

Att anpassa examinationen utifrån den studerandes förutsättningar att visa sina kunskaper är ett stöd som alla utbildningsanordnare lyfter fram.

En utmaning är avvägningen att ge stöd åt de som behöver det men inte stödja för mycket. Den studerande måste utmanas i sitt lärande. Det är också en ständigt pågående process att i lärargruppen diskutera rimligheten i det stöd man erbjuder till de studerande. Eftersom det bland de studerande finns ett flertal utan funktionsnedsättning är det en utmaning som undervisande personal att ge alla studerande den utmaning de behöver för att stimuleras i sitt lärande.

2.4.2 Specifika pedagogiska anpassningar

En utbildningsanordnare arbetar med ett pedagogiskt verktyg som de kallar idébok. Den studerande antecknar det väsentliga i undervisningssituationerna i idéboken. Den ger

även en möjlighet för den studerande att reflektera över den undervisning som har genomförts. Varje vecka samlar lärarna in dessa och kompletterar med information eller förtydligar avsnitt där det behövs. På det sättet får lärarna en bild av om de studerande har förstått och tagit till sig det primära i undervisningen och kan erbjuda stöd där det visar sig finnas ett behov.

En annan utbildningsanordnare använder sig av bedömningsmatriser med olika kunskapsnivåer. Den studerande väljer själv vilken nivå man siktar mot. Det innebär också att de studerande löpande kan tentera av delmoment i de olika kurserna och kan på så sätt påverka upplägget av kursen.

Hos en utbildningsanordnare genomför en specialpedagog individuella samtal med alla studerande. Hos en annan utbildningsanordnare genomför ansvarig lärare mentorssamtal med enskild studerande varje vecka med syfte att fånga upp svårigheter som den studerande kan ha.

Ett par utbildningsanordnare har uttryckt ett behov av resursperson i undervisningen. Resurspersonen ska vara behjälplig i undervisningen för de med läs- och skrivsvårigheter samt stötta de som har svårt att förstå abstrakta sammanhang. Fler studerande har dessutom ett stort behov av handledning och med en resursperson kan klassen delas upp i mindre grupper vilket gör det lättare för de studerande att komma till tals och få utrymme att reflektera. Två utbildningsanordnare har i dagsläget beviljats utökad statsbidrag/särskilda medel i form av särskilt pedagogiskt stöd för en sådan insats.

2.4.3 Fysisk tillgänglighet

Fyra utbildningsanordnare har inte behövt göra några fysiska anpassningar av undervisningslokalerna. Däremot är de tydliga med att en beredskap finns om ett behov uppstår. En utbildningsanordnare genomför under hösten 2012 anpassning av undervisningslokalen då akustiken behöver förbättras.

Fler utbildningsanordnare har angivit att de använder sig av Myndigheten för handikappolitisk samordnings checklista för att följa upp tillgänglighetsarbetet i byggnader/lokaler.

2.5 Kompetensutveckling

Nedan följer en redovisning av vilken kompetensutveckling som har genomförts eller kommer att genomföras under den första utbildningsomgången.

En utbildningsanordnare planerar att genomföra en heldags kompetensutveckling som ska behandla funktionsnedsättning allmänt och generellt. Fokus kommer att vara på hur undervisningen kan individualiseras för att samtliga studerande oavsett funktionsnedsättning ska kunna tillgodogöra sig den.

En annan utbildningsanordnare kommer att ha en kompetensutvecklingsdag per termin. Under den första terminen har man genomfört en utbildning i bemötande.

En utbildningsanordnare har haft en heldagsföreläsning om ADHD i arbetslivet. Utbildningsanordnaren har även nyttjat de kunskaper i det elevstödsteam som finns på skolan.

En annan utbildningsanordnare planerar en heldag med fokus på att bemöta personer med särskilda behov.

En utbildningsanordnare beskriver att de genomför kompetensutveckling genom att undervisande personal och utbildningsledare har kontinuerliga handledningstillfällen med en specialpedagog.

2.6 Arbetslivets medverkan

Arbetslivet deltar i dessa utbildningar på samma sätt som i ordinarie yrkeshögskoleutbildningar. Det sker genom att de deltar i ledningsgrupp, bistår med LIA-platser och handledning under LIA samt eventuell övrig medfinansiering. Arbetslivet har varit positivt inställda till att medverka i ansökan och i genomförandet av yrkeshögskoleutbildning med möjlighet till utökad stöd. De arbetslivsrepresentanter MYH har träffat har enbart lyft fram fördelar av att få möjlighet att medverka i ett pilotprojekt som främjar inkludering i både utbildning och arbetsliv.

Myndigheten har beslutat att de LIA-företag som tar emot studerande i behov av utökad stöd under LIA-kurserna ska ges ett ekonomiskt bidrag för att kompensera den utökade handledartid som den studerande kan vara i behov av. Det ekonomiska stödet omfattar 1250 kronor per vecka och betalas ut av utbildningsanordnaren efter ansökan och beslut av MYH.

2.7 Ekonomiskt stöd

I ansökningsomgången hade utbildningsanordnarna möjlighet att ansöka om statsbidrag eller särskilda medel över schablon. Samtliga utbildningsanordnare beviljades ett högre statsbidrag/särskilda medel.

Kostnaden för den första utbildningsomgången för de fem utbildningarna uppgår till 17 063 750 kronor. Om utbildningarna inte beviljats ett högre statsbidrag hade kostnaden för den första utbildningsomgången uppgått till 14 872 016 kronor. Den totala kostnaden kommer preliminärt att uppgå till 34 127 500 kronor. Utöver det tillkommer löpande kostnader i form av särskilt pedagogiskt stöd.

För att ge utbildningsanordnarna goda förutsättningar för att göra eventuella investeringar i syfte att förbättra tillgängligheten beslutades att utbildningsanordnarna skulle erhålla statsbidrag/särskilda medel för 25 studerandeplatser för hela den första omgången vilket betalades ut som en totalsumma vid utbildningens start, vilket omfattade totalt 17 063 750 kronor för alla fem utbildningar. Vanligtvis betalas statsbidraget ut efter rekvisition månadsvis. Ingen av utbildningsanordnarna ansåg dock att det hade haft någon större påverkan på utbildningens förutsättningar. Ett skäl som utbildningsanordnarna framhöll var att de utbildningsanordnare som beviljades att ingå i pilotprojektet är kommuner och större privata utbildningsorganisationer. Det kan tänkas

att det för ett mindre utbildningsföretag hade varit mer värdefullt att få statsbidraget/särskilda medel utbetalt som en totalsumma vid utbildningens start.

Det högre statsbidraget kommer enligt utbildningsanordnarna att användas till följande; de högre kostnader som urvalsmetoden innebär, kompetensutvecklingsinsatser för personal och studerande, undervisning i mindre grupper samt marknadsföring av utbildningen. Laptop till alla studerande på utbildningen, en ny lärplattform samt en studie- och yrkesvägledartjänst som ansvarar för utformandet av individuella utbildningsplaner. Specifikt utbildningsmaterial som är framtaget för personer med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning. Specialanpassning av lokaler. Högre personaltäthet både i undervisningen och enskilda mentorssamtal med den studerande samt större omfattning av utbildningsledarens tjänst då denna har en betydligt större arbetsbelastning än vad som vanligtvis förekommer på en yrkeshögskoleutbildning.

Myndigheten får enligt 5 kap. 5 § i förordning (2009:130) om yrkeshögskolan ta hänsyn till de särskilda behov som studerande med funktionsnedsättning kan ha.

Utbildningsanordnaren kan beviljas utökad statsbidrag/särskilda medel för omkostnader som rör studerande med funktionsnedsättning på en yrkeshögskoleutbildning. Myndigheten kallar stödet för särskilt pedagogiskt stöd. Stödet kan omfatta olika former av insatser och åtgärder som kan uppkomma i studiesituationen på grund av funktionsnedsättning. Exempel på särskilt pedagogiskt stöd är extra lärartid, inläsning av litteratur och kompensatoriska programvaror. Fyra utbildningsanordnare har under hösten ansökt om utökad statsbidrag/särskilda medel i form av särskilt pedagogiskt stöd. Kostnaden för detta uppgår till ca 1 500 000 kronor.

Fler av utbildningsanordnarna angav att det högre statsbidraget även kommer att användas till att sätta in resurser för studerande som inte har diagnos och som de därav inte kan ansöka om särskilt pedagogiskt stöd för.

2.8 Kvalitetssäkring

Myndigheten har under hösten genomfört inledande tillsyn på fyra av de fem utbildningarna och den sista inledande tillsynen kommer att genomföras under januari 2013. Den inledande tillsynen för dessa utbildningar har följt den normala strukturen för inledande tillsyn och dessutom kompletterats med ett besök hos respektive utbildningsanordnare. Myndigheten har vid besöken förutom ordinarie tillsynsområden, också utövat tillsyn på fysisk tillgänglighet och pedagogiska resurser utifrån beskrivning i utbildningsplan och ansökan.

2.9 Samarbete med andra myndigheter

I återrapporteringen *Förslag på hur yrkeshögskoleutbildningar kan göras tillgängliga för personer med funktionsnedsättning* (YH 2011/783) lämnade myndigheten förslag till samarbete med Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) och Talboks- och punktskriftsbiblioteket (TPB). Myndigheten uppmanades av Utbildningsdepartementet att initiera ett samarbete med dessa myndigheter. I september 2012 gjordes en överenskommelse mellan MYH och SPSM att undervisande personal på yrkeshögskoleutbildningar med möjlighet till utökad stöd har möjlighet till rådgivning kring didaktiska och pedagogiska frågor som kan uppstå i undervisningssituationen.

I november 2012 inleddes ett samarbete mellan MYH och TPB med syfte att skapa en överenskommelse beträffande inläsning av litteratur för studerande på de utbildningar som Myndigheten för yrkeshögskolan administrerar.

Centrala studiestödsnämnden har efter samtal med myndigheten tagit fram ett informationsmaterial som beskriver hur man går tillväga när man ansöker om att studera i en lägre studietakt men med fortsatt studiestöd. Detta ska förhoppningsvis förenkla processen för de studerande som är i behov av en lägre studietakt för att nå utbildningens mål.

Från utbildningsanordnare har det även förts fram önskemål om ett samarbete mellan MYH, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan för att underlätta inför studierna och övergången till arbetslivet. MYH har inte inlett ett sådant samarbete.

3 Diskussion

Pilotprojektet har uppmärksammats på bred front. Ett flertal organisationer, privatpersoner, presumtiva studerande, studie- och yrkesvägledare med flera har tagit kontakt med myndigheten för att få information om vad pilotprojektet innebär. Det har även varit ett stort intresse av pilotprojektet vid de konferenser myndigheten har deltagit i.

Myndigheten hade förväntat sig att fler studerande med funktionsnedsättning skulle ha antagits till dessa utbildningar än de 16 procent som blev resultatet i den första antagningsomgången. Det finns troligtvis fler anledningar till det men en förklaring kan vara den korta tiden från beslut till att utbildningarna startade vilket innebär en kort tid att marknadsföra utbildningen och nå den målgrupp som var tänkt. Myndigheten vill däremot framhålla att de utbildningsanordnare som deltar i pilotprojektet har gjort sitt yttersta för att nå målgruppen. Myndigheten är förhoppningsfull att fler personer med funktionsnedsättning ska uppmärksamma utbildningarna inför omgång två då det ges mer tid till marknadsföring. En annan aspekt kan vara att sökande med funktionsnedsättning konkurrerar med sökande utan funktionsnedsättning i urvalet och att målgruppen därmed blir utkonkurrerad. Myndighetens utgångspunkt har varit att alla sökande ska konkurrera på samma grunder vilket har gjort att en eventuell funktionsnedsättning inte ger några fördelar i en urvalssituation. Om det ska vara möjligt krävs en förordningsändring i 3 kap. 5 § som premierar personer med funktionsnedsättning före andra.

Synpunkter har framförts att yrkeshögskoleutbildningar med möjlighet till utökat stöd bör få beslut som omfattar fler omgångar än två för att ge större möjlighet att etablera utbildningarna hos målgruppen, men det är inte möjligt på grund av MYH's bemyndiganderam. Myndigheten vill också framhålla att det även kan ge effekter på möjligheten till arbete efter utbildningens slut. Yrkeshögskolan är en flexibel utbildningsform som ska svara mot arbetslivets behov. Att bevilja fler omgångar än två gör det mer osäkert om behovet av den specifika yrkesrollen som utbildningen syftar till kvarstår.

Vid de besök som myndigheten har genomfört har myndigheten träffat studerande vid varje utbildning. Ett flertal av dessa studerande har uttryckt att möjligheten till att studera vid en yrkeshögskoleutbildning med möjlighet till utökat stöd starkt har bidragit till valet att studera. Myndigheten vill även lyfta fram att de studerande utan funktionsnedsättning som myndigheten har träffat ser positivt på upplevelsen att studera i en inkluderande grupp.

Myndigheten vill framhålla att det i marknadsföringen är viktigt att fundera på *hur* både utbildningsanordnarna och myndigheten lyfter fram möjligheten till utökat stöd då det i samtal med studerande har uppdagats att studerande utan funktionsnedsättning har varit osäkra på om de har rätt att studera vid utbildningen. Pilotprojektet bygger på ett inkluderande förhållningssätt vilket innebär att både studerande med och utan funktionsnedsättning ska kunna studera vid dessa utbildningar.

En utbildningsanordnare har rapporterat att studerande som har stöd enligt LSS (Lagen om stöd och service, 1993:387) i sin hemkommun och som valt att flytta för att studera i en annan kommun upplever svårigheter att inom rimlig tid få ett beslut om stöd enligt LSS i den nya kommunen. Dessutom har CSN i detta fall inte beviljat studiestöd i form av lånedel när LSS-boendet på studieorten inte är ordnat. Myndigheten har en dialog med CSN om problematiken. Det finns även studerande som av sagt sig LSS-stödet och nu vill prova att bo i eget boende. Detta har medfört en del svårigheter för individen med det

”dagliga levernet” både inom och utom skoltid. Utbildningsledaren har därför varit ett stöd för de studerande för att försäkra sig om att de klarar av den nya boendesituationen. Det ansvaret är inget som normalt ligger i utbildningsledarens roll vilket utbildningsanordnaren har påpekat och önskar att den tid som utbildningsledaren lägger på detta borde kunna finansieras via särskilt pedagogiskt stöd om det högre statsbidraget/särskilda medel inte räcker till att finansiera det. Även rektor har fått bredare arbetsuppgifter genom att bland annat ha kontakt med handikappomsorgen.

En utbildningsanordnare har framfört önskemål om att den möjlighet till hälsovård, studiesocialt stöd och studiemiljö som erbjuds inom högskolan (enligt högskoleförordning (1993:100, 1 kap. 11 §)) även borde regleras på liknande sätt i förordning (2009:130) om yrkeshögskolan. På så sätt får de studerande på yrkeshögskoleutbildningar samma möjlighet till sådant stöd under sin studietid.

De fem utbildningsanordnarna har på eget initiativ skapat ett nätverk. Nätverket har träffats en gång under hösten och planerar nästa möte under våren 2013. MYH har valt att inte delta i detta nätverk.

En utbildningsanordnare har inlett ett samarbete med Arbetsförmedlingen (AF). Eftersom de studerande kan vara inskrivna på AF innan de tar examen kan AF påbörja insatser för de studerande som är i behov av utökad stöd inför det kommande arbetslivet, till exempel om anställning med lönebidrag bedöms vara nödvändigt. MYH ser positivt till detta och uppmuntrar utbildningsanordnarna att själva initiera samarbete med AF och Försäkringskassan eller andra aktörer.

Fler utbildningsanordnare har uppmärksammat MYH på att det uppstår problem med studerande som inte har diagnos men ändå har ett behov av utökad stöd. För studerande med förmodad dyslexi tar utredningen ungefär en månad. Andra funktionsnedsättningar kan ta betydligt längre tid att diagnostisera. Utan diagnos har utbildningsanordnaren inte möjlighet att få ekonomisk kompensation. Myndigheten anser att det utökade stöd som studerande utan konstaterad funktionsnedsättning har behov av ska täckas av det högre statsbidrag/särskilda medel som utbildningarna har beviljats i detta pilotprojekt. Enligt 5 kap. 5 § i förordningen (2009:130) om yrkeshögskolan är det enbart studerande med funktionsnedsättning som myndigheten får avsätta medel för när det gäller särskilt pedagogiskt stöd.

Det har även framförts synpunkter på att studerandes rättigheter till stöd inte är reglerat i lag eller förordning om yrkeshögskolan. Det finns inget krav på att utbildningsanordnaren måste erbjuda särskilt pedagogiskt stöd. Enligt förordningen är det enbart studerande som har en funktionsnedsättning som myndigheten får ersätta utbildningsanordnarens omkostnader för. Utbildningsanordnaren måste dock ansöka om det. Myndigheten får regelbundet frågor om vilken skyldighet utbildningsanordnare har att erbjuda särskilt pedagogiskt stöd och instämmer i att det kan finnas anledning till att reglera vilken skyldighet utbildningsanordnaren har att erbjuda särskilt pedagogiskt stöd för de studerande som behöver det.

Antalet ansökningar om särskilt pedagogiskt stöd har under 2012 mer än fördubblats i jämförelse med 2011 då det inkom 70 stycken ansökningar och fram till december 2012 har 143 stycken ansökningar inkommit. Troligtvis är pilotprojektet en del i ökningen. Som ett delmål i myndighetens redovisning av den nationella funktionshinderpolitiken (YH 2012/159) har myndigheten under 2012 informerat utbildningsanordnare inom yrkeshögskolan om möjligheten att ansöka om utökad statsbidrag/särskilda medel i form av särskilt pedagogiskt stöd. Detta kan också ha haft betydelse.

I rapport YH 2011/783 föreslog MYH ett samarbete med TPB, SPSM och CSN. Myndigheten finner det mycket positivt att övriga myndigheter har varit så välvilligt inställda till samverkan i detta pilotprojekt.

Syftet med pilotprojektet är att ge personer med funktionsnedsättning större möjlighet att studera vid en eftergymnasial utbildning. Det är dock viktigt att komma ihåg att

yrkeshögskolan är en eftergymnasial utbildningsform och därmed inte kommer att kunna inkludera alla med en funktionsnedsättning. Den studerande *måste ha förutsättningar* att kunna tillgodogöra sig utbildning på eftergymnasial nivå. Pilotprojektet ger dock studerande med funktionsnedsättningar som har dessa förutsättningar möjlighet att med ett utökat stöd studera. Det betyder att utbildningarna har förutsättningar att ge studerande det stöd de behöver redan vid utbildningens start samt att de har ett inkluderande förhållningssätt. Stödet omfattar dock inte eventuella rehabiliterande insatser. Pilotprojektet omfattas av samma regelverk som alla yrkeshögskoleutbildningar och myndigheten kan inte göra avsteg från lag och förordning trots att detta är ett pilotprojekt.

3.1 Myndighetens bedömning

Myndigheten konstaterar att pilotprojektet sannolikt har givit personer med funktionsnedsättning ökade möjligheter att studera vid en yrkeshögskoleutbildning. Eftersom utbildningarna nyligen har startat är det för tidigt att dra en definitiv slutsats om pilotprojektets framgång, men det är inte heller rapportens syfte.

Myndigheten har under pilotprojektet fått frågor om varför det behövs en särskild satsning på yrkeshögskoleutbildningar med möjlighet till utökat stöd eftersom möjligheten till särskilt pedagogiskt stöd redan finns. Anledningen är att det i lag eller förordning inte finns något som reglerar de studerandes rätt till stöd vilket har resulterat i att studerande i behov av särskilt pedagogiskt stöd i vissa fall har haft svårigheter att få det stödet av utbildningsanordnaren. Myndigheten konstaterar att behov finns av specifika utbildningar som har en beredskap vad gäller både fysisk tillgänglighet samt pedagogisk kompetens för att ta emot studerande i behov av utökat stöd. Dessutom vill myndigheten understryka att fler av de studerande som nu studerar vid en yrkeshögskoleutbildning med möjlighet till utökat stöd anger att beredskapen till utökat stöd starkt har bidragit till valet att studera.

Yrkeshögskoleutbildningar med möjlighet till utökat stöd kommer förhoppningsvis sprida goda exempel på hur man kan bedriva inkluderande yrkeshögskoleutbildningar. Redan i dag finns exempel på hur utbildningsanordnare funderar över hur man kan implementera synsättet i övriga utbildningar. Förhoppningen är att alla yrkeshögskoleutbildningar i framtiden har goda möjligheter att ta emot studerande med funktionsnedsättningar även om det naturligtvis redan sker idag. Hur många studerande med funktionsnedsättning som för närvarande studerar på yrkeshögskoleutbildningar har myndigheten inga uppgifter om då det inte redovisas till myndigheten. Myndigheten kan se fördelar med att pilotprojektet yrkeshögskoleutbildning med möjlighet till utökat stöd får fortsätta och med ett ökat antal utbildningar där första omgången startar hösten 2014. Anledningen är att få mer tid att etablera begreppet och göra det mer känt för presumtiva studerande om möjligheten att studera på en yrkeshögskoleutbildning med möjlighet till utökat stöd. En annan anledning är också att det då inom pilotprojektet finns möjlighet att följa upp om de studerande får anställning efter avslutad utbildning.

4 Referenslista

Myndigheten för yrkeshögskolans återrapportering (YH 2011/783) *Förslag på hur yrkeshögskoleutbildningar kan göras tillgängliga för personer med funktionsnedsättning*

Myndigheten för yrkeshögskolans återrapportering (YH 2012/159) *Redovisning av delmål för genomförandet av den nationella funktionshinderspolitiken*

Regleringsbrev för budgetåret avseende *Myndigheten för yrkeshögskolan*
U 2011/7258 /SAM

SFS (2009:128) *Lag om yrkeshögskolan*

SFS (2009:130) *Förordning om yrkeshögskolan*

SFS (1993:100) *Högskoleförordningen*

SFS (1993:387) *Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade*

Bilaga 1

Frågeformulär

Hej!

Vi har nu genomfört alla besök hos er utbildningsanordnare som bedriver yrkeshögskoleutbildning med möjlighet till utökad stöd. Utifrån de frågeställningar vi hade har vi nu sett att vi har ägnat olika mycket tid åt vissa frågor under de olika besöken och därför behöver vi några klargörande uppgifter från er.

- Hur många med dokumenterad funktionsnedsättning har ni antagit till utbildningen?
- Redogör för hur behörighetsprövningen genomfördes? Hur många studerande behörighetsförklarades enligt 3 kap, § 1, punkt 5, i förordningen? Hur många studerande antogs enligt 20%- regeln?
- Vilka för- och nackdelar hade den urvalsmetod ni valde?
- Vad kommer det högre statsbidraget att användas till? Anser ni att det statsbidrag ni beviljades är rimligt i förhållande till den utbildning ni ska bedriva enligt ansökan?
- Vilka marknadsföringsinsatser har ni genomfört? Vilka marknadsföringsinsatser planerar ni att genomföra inför omgång 2?
- Vilken specifik kompetensutveckling har ni genomfört/ kommer ni att genomföra under det första året av projektiden?
- Finns det några andra aspekter som ni tycker är viktiga att vi lyfter fram i vår rapport?

Var god svara senast **onsdag 5 december**

Myndigheten för yrkeshögskolan
bidrar till att förse arbetslivet med
rätt kompetens i rätt tid.

Myndigheten för yrkeshögskolan
Swedish National Agency for
Higher Vocational Education
Box 145
721 05 Västerås
www.yhmyndigheten.se